

Les eleccions Basques, sense sorpreses

PSOE-PNB: condemnats a pactar

Les eleccions basques del pròxim 28 d'octubre es presenten tibants, disputades i amb un alt contingut polític. Els sondejos apunten una victòria del PNB, seguit de prop pel PSOE, cosa que fa previsible la repetició del pacte de govern que funciona des del 1987.

A pesar que, des de tots els angles polítics de la vida basca, es demana la pau i tranquil·litat en la campanya electoral, no serà precisament aquest ambient el que regnarà en les activitats que desenrotllen els distints partits en el seu afany per aconseguir el major nombre d'escons en l'hemicicle de la capital del País Basc.

Les estratègies que es detecten en la precampanya s'adrecen més a restar força al contrari que a explicar programes i intencions als electors. El PNB vol restar protagonisme als socialistes fent l'ullet a Euskadiko Ezkerra i desitja apartar definitivament Carlos Garaikoetxea (EA) del camí del palau presidencial d'Ajuria Enea.

Per la seua banda, els socialistes de Ramon Jáuregui fan aire a Garaikoetxea, amb reunions *secretas* incloses, per facilitar al líder d'EA un cert protagonisme en els mitjans de comunicació. L'objectiu és restar vots al PNB i a HB i despertar la por del vot espanyolista al radicalisme nacionalista del que va ser president del País Basc.

L'embolic que el PSE/PSOE confecciona passa, inclús, per fer costat al CDS d'Adolfo Suárez per arrapar vots al Partit Popular, que es presenta en les eleccions basques com el seu gall. És a dir, els socialistes, com que el seu vot no creix al País Basc, sinó que perd posicions, ha optat per fabricar un autèntic embull de suports subterranis a altres partits perquè ningú cresca prou per a distanciar-se'n. Ramon Jáuregui està obsessionat per repetir el pacte de govern amb el PNB i orienta tots els seus esforços cap aquest objectiu.

SORPRESA POPULAR

Jaime Mayor Oreja, candidat a *lehendakari* pel Partit Popular i nebot de Marcelino Oreja, pot estar satisfet. Els sondejos previs a les eleccions li concedeixen una

pujada que pot qualificar-se d'espectacular. Dels dos escons aconseguits el novembre del 86, pot passar a 9 el 28 d'octubre. Les raons d'aquesta pujada, segons apuntaren a EL TEMPS en el quarter general dels populars bascos, se situen en la concentració del vot de centre no nacionalista, en la progressiva pèrdua de la por del ciutadà mitjà a dir el que pensa, en el pacte antiviolença dels partits democràtics i en la tasca desenrotllada pels seus dos parlamentaris en la cambra de Vitòria. És cert que a Alaba es va produir una escissió protagonitzada per Pablo Mosquera, que va fundar un partit nou sota el nom de Unidad Alavesa, però els vots que Mosquera pugua arrancar al PP no preocupen excessivament, encara que reconeixen que els pot comportar la pèrdua d'un escó.

La qüestió és que els únics que no s'han sorprès pels vaticinis de les enquestes són els mateixos membres del Partit Popular basc que, enmig d'una satisfacció indissimulada, anuncien que se'ls sentirà molt fort en la pròxima legislatura.

TOTS CONTRA HB, HB CONTRA TOTS

En la seu d'Herri Batasuna a Bilbao es respira aire de trinxera perquè, diuen, s'on acorralats per tothom. Es parla de campanyes contra ells i acusen el "bloc democràtic" de joc brut i d'utilitzar tots els recursos possibles per restar-li el suport popular.

Tasio Erkizia, membre de la Mesa Nacional d'Herri Batasuna i un dels seus homes forts després de la defenestració de l'eurodiputat Txema Montero, manifesta, però, que: som més optimistes que en les passades eleccions. L'ambient és molt bo a pesar de sentir-nos assetjats i ofegats socialment". No li falta raó a Erkizia, ja que els sondejos, en el pitjor dels casos, els auguren una repetició dels resultats de novembre del 86, així doncs la consolidació

del vot radical nacionalista —temuda per tots els partits bascos i no bascos— és un fet. És cert que el suport a Herri Batasuna en les urnes no creix, però tampoc no baixa.

En l'àmbit de l'executiva batasuna es comenta que la constància del seu electorat significa el fracàs no sols del govern de Madrid, sinó també de la resta de les forces polítiques basques en el seu intent de llevar del camí els "amics d'ETA", com també se'ls qualifica.

ETA, SEMPRE ETA

ETA és l'autèntica espasa de Dàmocles que pesa sobre Euskadi, sobretot en períodes electorals. Tothom espera l'aparició en la campanya electoral de la seua habitual tàctica: bombes, segrestos, atemptats i el llarg i dolorós etcètera que implica la violència. Els responsables polítics dels partits pensen, i no sense raó, que si, en totes les convocatòries a les urnes que s'han fet als ciutadans bascos, ETA ha desenrotllat la seua campanya particular, d'ací al 28 d'octubre pot passar de tot. La tensió, doncs, es palpa, encara que ETA calla pel moment.

Tasio Erkizia esquiva amb habilitat de pobletà aquesta qüestió. Només manifesta que l'única solució al contenciós País Basc-estat espanyol —és a dir ETA-govern socialista— passa per la negociació. "Les espases —comenta— continuen alçades i haurien d'estar damunt una mesa d'acords. Sabem que els socialistes es posen histèrics cada vegada que es parla de negociació, però en el fons sí que volen negociar. A la baixa, per descomptat, i per això han posat en marxa tots els mecanismes per empaitar i acorralar HB.

NO A LA "CAMPANYA NETA"

Per la seua banda, HB s'ha negat rotundament a secundar la campanya impulsada per EUDEL (Associació de Municipis

A l'interior del Parlament, 75 escons per a la governabilitat del País Basc. Ardanza i Arzalluz o la intel·ligència del pacte.

Euskadi, com a mirall

Encara que sembli haver passat el temps en què el País Basc era mirall de tot l'estat espanyol i dels Països Catalans especialment, no cal oblidar que la tan criticada *convivència* de PNB i socialistes al govern de Vitòria ha estat seguida de l'aproximació CiU-PSC-PSOE.

Les eleccions basques són, si més no, un fet a seguir des de la catalanitat. Des del trencament del partit nacionalista hegemònic, i atesa la major dispersió en sigles del ventall polític basc, tot un laberint, qualsevol que hi sigui el resultat de les urnes farà necessari un pacte, almenys, entre dos socis per als propers quatre anys.

Les enquestes reflecteixen una gran fidelitat dels votants, amb dos transvasaments clars entre "espanyolistes" de

PSE-PSOE a PP) i nacionalistes que en diuen "moderats" (recuperació de PNB i baixa d'EA).

Les equivalències amb les forces polítiques catalanes, però, no són fàcils d'establir. El PNB no es troba tan a la dreta com UCD, ni tan sols com Convergència. EA té com a soci a la radicalitzada ERC de Colom, però és més demagògia similitud. El líder PSUC, Ribó, dona suport a Euskadiko Ezkerra i no al testimonial Partit Comunista —en una postura semblant a la del País Valencià amb UPV—. Això sí, les forces "estatalistes" són les mateixes. I HB —sense autèntic paral·lel als Països Catalans, per ara continuarà mantenint el nivell de representació, diguin el que diguin la resta de forces.

Robert Pastor

Bascos) d'unes eleccions netes. És a dir, aconseguir que els carrers dels pobles bascos no es convertesquen en autèntics abocadors de propaganda, pintades, cartells, banderetes, etc.

Tots els partits de l'arc parlamentari han fet costat a aquesta iniciativa. HB, no. En el seu descàrrec diuen que aquest acord els deixa sense la seua principal arma electoral, que és precisament aquesta: murals, pintades, sembra de pasquins i tota mena de mitjans de reclam.

En resum, HB a pesar dels problemes de tipus organitzatiu i ideològic que té la Coordinadora Abertzale Sozialista (KAS) a la qual pertany, s'enfronta al 28-O amb la seguretat que el seu vot caninament fidel i amb l'obsessió d'aconseguir la perseguida negociació entre ETA i l'estat espanyol. "Seran unes eleccions dures i difícils —sentència Tasio Erkizia— perquè és un moment clau per a trobar una eixida definitiva al problema que els bascos representen per al govern espanyol".

LA TRANQUIL·LA ESPERA DEL PNB

José Antonio Ardanza, *lehendakari* del govern Basc i candidat al mateix càrrec pel Partit Nacionalista Basc, es limita a esperar que els resultats del diumenge electoral coincideixen amb els que anuncien els sondejos. El PNB sap que és fort, organitzat i, sobretot, l'eix sobre el qual necessàriament haurà de pivotar qualsevol iniciativa de govern de la comunitat autònoma. Les enquestes situen els nacionalistes de Xabier Arzalluz en clau de triomf. Des del greu trauma que va representar l'escissió protagonitzada per Carlos Garaikoetxea i el consegüent revés electoral, la seua recuperació ha estat curta però constant. Ara el PNB és el partit més votat d'Euskadi a pesar que, a

El socialista Jauregui necessita tocar poder. L'ex-lehendakari s'enfronta a la descomposició.

Enquestes sobre les eleccions basques del 28 d'octubre de 1990

	Televisió basca (19-oct.-90)	Govern basc (15-set.-90)	El Correo Espanol (30-set.-90)	El Independiente (30-set.-90)	El Mundo	Eleccions nov.-86
PNB	19/21	20+2	20+1	22/23	19/21	17
PSE/PSOE	16/17	17/18	15	15/16	17/18	19
HB	13/14	13+1	13±1	12/13	12/13	13
PP	9	8/9	9-1	5/6	7/9	2
EA	8	7/8	9	10/11	8/9	9
EE	7	7	8+1	8/9	7/9	9
CDS	1	—	1-1	—	—	2

Aquest serà el repartiment dels 75 escons del Parlament basc que resultarà de les eleccions del pròxim 28 d'octubre.

causa de la llei electoral, el PSE/PSOE tinga més escons al Parlament basc. A partir del 28-O els nacionalistes moderats poden aconseguir el doblet: ser el partit més votat i el que més escons atresore.

Per aquesta raó, es respira tranquil·litat en la seu del PNB. Callen en el tema dels possibles pactes postelectorals perquè no volen donar cap possibilitat per pèrdua anticipada. Saben també que Garaikoetxea perd força elecció rere elecció i que els socialistes retrocedeixen en les seues posicions davant les urnes.

De tota manera Arzalluz, Ardanza i els seus homes intueixen que si estan condemnats a pactar amb algú és precisament amb els socialistes.

El repte econòmic que per als bascos reclama la integració a Europa, l'esforç tecnològic que s'ha de fer i la necessitat absoluta de no perdre el tren del desenvolupament comunitari, més la defensa numantina de la identitat basca enfront de la invasió de cultures molt més fortes, obliga a

mirar més cap a Madrid, a Brussel·les o a Estrasburg que cap a un altre lloc. La lliçó impartida per Xabier Arzalluz des de la tribuna de la renovació del PNB el 1988, ha estat perfectament assimilada per l'estructura interna d'un partit polític que sap que és el centre de l'activitat pública a Euskadi.

¿GARAIKOETXEA EN DESCOMPOSICIÓ?

Ho comenten tots. El partit fundat per Carlos Garaikoetxea, quan va eixir del PNB, està en descomposició. No s'estalvien qualificatius per a l'ex-*lehendakari* i s'afirma des de tots els cantons bascos que no té projecte polític, que va fent voltes de campana i a la deriva i que, en l'obsessió de fer mal electoralment al seu antic partit, no repara en mitjans.

Però Garaikoetxea torna amb el tretze són tretze. Com a *leiv motiv* de la seua campanya demana el pacte postelectoral

entre les forces nacionalistes per a configurar la vella idea del front nacional. Diu que està disposat a retirar-se de l'escena política si així s'aconsegueix aquest pacte. Però aquest basc de Navarra ha repetit el mateix missatge en massa ocasions com per emocionar a ningú.

De tota manera i malgrat aquest fervor unionista *abertzale*, Garaikoetxea no s'està de sospesar unes altres possibilitats. Concretament, fa uns pocs dies mantingué en el restaurant Zaldiaran de Vitòria una reunió "secreta" amb el líder socialista Ramon Jáuregui de sis hores de durada. Va ser tan "secret" l'esmentat encontre que a l'endemà va ser publicat fil per randa en la premsa basca, amb l'alegria dels altres partits.

L'explicació d'aquesta estratègia de Jáuregui va saltar immediatament: els socialistes volen fer costat informativament a Garaikoetxea per restar vots al PNB i evitar així que el patit d'Arzalluz es s'allunyé definitivament i pacte amb altres.

Kepa Aulestia, sense protagonisme. García Damborenea, el metge contestatari, a fer mal al PSOE.

ADEU, SUÁREZ, ADEU

El CDS del duc de Suárez està abocat a desaparèixer del mapa polític basc. Les enquestes són inclements i l'aparten de la vida pública amb caràcter d'eternitat. Les maniobres del PSE/PSOE per potenciar el CDS i llevar vots al PP i al PNB no han donat resultat. El 28-O representarà, després dels desastrosos resultats de les eleccions andaluses, la tomba política d'Adolfo Suárez i el repartiment de les seues despulles electorals entre les dos grans forces polítiques espanyoles: el PSOE i el PP.

EUSKADIKO EZKERRA I DAMBORENEA

El grup de Kepa Aulestia té una expectativa a la baixa en els pròxims comicis. No acaba de quallar a Euskadi aquesta mena d'opció comunista *light* que busca desesperadament un protagonisme que se li nega una i altra vegada. Aulestia està disposat a pactar amb el mateix dimoni sempre que toque el poder, però la teoria del pacte nacionalista amb el PNB i EA no s'acaba de veure clara.

Segons les enquestes, EE perd dos escons a Vitòria-Gasteiz i aquest vot se'n va al PSE/PSOE i al PNB. A més, les relacions amb l'Esquerra Unida d'Anguita no són molt cordials i EE es veu abocada a la soledat i potser a la progressiva desaparició.

Per la seua banda, García Damborenea irromp en el panorama electoral basc amb

la seua Democràcia Socialista. Vistos els resultats d'Andalusia i els sondejos —ni tan sols apareix en les enquestes— s'ha convertit en una veu que clama en el seu propi desert i en un personatge que aspira únicament a restar alguns vots —molt pocs— als seus antics correligionaris del PSE/PSOE.

El resum general que es pot fer del que poden donar els resultats de les eleccions basques es pot centrar en la necessitat ineludible del pacte, com a eixida de govern en aquesta comunitat autònoma. L'electorat basc és fonamentalment fidel a les seues opcions polítiques particulars i així ha estat des d'aquell 1977 en que es féu el senyal d'eixida a una reforma democràtica que no ha quallat totalment al País Basc.

Al llarg dels anys, l'equilibri entre els partits polítics ha deixat clar que o es pactava o s'anava irremeiablement a la impossibilitat de governar establement el país.

El pacte PSE/PSOE amb el PNB deixa clares dues coses: que espanyolisme versus nacionalisme deu trobar una via d'entesa mínima i, d'altra banda, que el desenvolupament econòmic, cultural, social i polític del poble basc passava pel retrobament amb els arrels més profundes d'aquesta col·lectivitat humana i que no són altres que el pacte i la negociació amb els que són més forts per assegurar i consolidar una identitat que es perd en la història i que té la intenció de sobreviure als temps i a les condicions en què estem immergits.

José Miguel García Mateache

El pessimisme de González

El president Felipe González va tornar pessimista del seu viatge a Nova York, on va

mantenir diversos contactes amb altres dirigents mundials, entre els quals hi havia el president dels EUA, George Bush. I la seua preocupació tenia un fonament sòlid, perquè es va adonar que les grans potències i molt especialment els EUA i el Regne Unit, sospesen seriosament la possibilitat d'anar a la guerra del golf Pèrsic i deixar-se estar de solucions negociades.

Americans i britànics veuen que tenen tots els trumfos a la mà i que seria una verdadera rucada no aprofitar l'avinentosa per a proclamar la seua hegemonia en el nou ordre mundial sorgit de la postcrisi del Golf i de l'esfondrament de l'antic bloc comunista. França, l'URSS, Alemanya i el Japó no objectarien una sortida armada. Aquesta sortida tindria l'èxit assegurat després de tres o quatre mesos d'un rigorós embargament comercial de l'Iraq, que hauria afeblit la seua capacitat industrial i militar. Fins i tot hi col·laborarien amb armes o amb diners, si veuen que el premi és formar part del bloc de potències *vencedores*.

En aquest panorama francament pessimista, les potències mitjanes i els països petits no hi tenen res a fer per manca de capacitat militar. La presència testimonial de tres navilis de guerra a la zona no és suficient per a apuntar-se entre els governs *bel·licistes*, i l'altra alternativa és simplement situar-se a l'estel de les grans potències, que tard o d'hora, si els convé, es passaran les Nacions Unides per l'entrecuix. El govern espanyol es resisteix a un augment de la seua satel·lització cap a les grans potències i per això abona una solució negociada, en la qual podria opinar. I necessita aliats de la seua grandària, que busca desesperadament a Amèrica Llatina i a Europa.

Josep M. Sanmartí